

A KÚRIA

mint felülvizsgálati bíróság

í t é l e t e

Az ügy száma: Gfv.VI.30.472/2021/9.

A tanács tagjai: Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Gáspár Mónika előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperes: felperes1

A felperes képviselője: Marcingós Ügyvédi Iroda cím1

Az alperes: alperes1

Az alperes képviselője: Lajer Ügyvédi Iroda cím2

A per tárgya: szerződés érvénytelensége

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 10.Gf.40.126/2021/6. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának száma:

Fővárosi Törvényszék 33.G.41.828/2020/11. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 172.720 (százhetvenkétezer-hétszázhusz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Megállapítja, hogy a le nem rótt 434.100 (négy százharmincnégyezer-száz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2008. november 10-i hitelkérelme alapján, melyben fennálló banki kölcsöntartozása kiváltására euró alapú devizahitelt igényelt az alperestől, a felek között 2008. december 1-jén hitelkiváltási céllal szabadfelhasználású deviza alapú kölcsönszerződés jött létre. Tartalmazta többek között a szerződés a kölcsön devizanemét (euró), a kölcsön devizaösszegét (40.341,72 euró), azzal, hogy a jóváhagyott forintösszeg 10.200.000 forint, a kölcsön lejáratát (2038. december 2.) és futamidejét (360 hónap), az éves ügyleti kamat mértékét (9.39 %), az első kamatperiódus hosszát (6 hónap), a további kamatperiódusok hosszát (12 hónap), az éves kezelési költség mértékét (0.00 %), a törlesztőrészlet várható összegét (335,98 EUR), az első törlesztőrészlet esedékességét (2008. december 31.), a további törlesztőrészlet esedékességét (minden hónapban a szerződés hatálybalépésének napjával egyező nap) és a törlesztőrészletek számát (360), a teljes hiteldíj mutató (THM) mértékét (11.33 %).

[2] Az alperes a kölcsönszerződés megkötése előtt 2008. november 10-én „Nyilatkozat a deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásul vételéről” című okiratban tájékoztatta a felperest a deviza alapú hitel fogalmáról, arról, hogy a deviza alapú hitel alatt olyan hitel értendő, amelynek összege nem magyar forintban (HUF), hanem az igényelt devizanemben, például euróban (EUR) vagy svájci frankban (CHF) kerül meghatározásra. A bank a hitelt forintban bocsátja az adós rendelkezésére, de a tartozást

devizában tartja nyilván és a hitel visszafizetése is forintban történik. A tájékoztatás kiterjedt arra is, hogy deviza alapú hitelek esetén a bank a folyósított devizahitel összegét átszámítja forintra, ekkor személyi kölcsön esetén a bank magánszemélyekre vonatkozó valuta-vételi, szabad felhasználású jelzáloghitel esetén a bank által alkalmazott, a magánszemélyekre vonatkozó devizaárfolyamon, a törlesztéskor pedig a forintban befizetett összeget a bank magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyamon számítja át devizára. A tájékoztatás szerint a folyósításkor és a törlesztéskor alkalmazott árfolyam közti különbség változatlan árfolyam mellett is emeli a hitel költségét. Amennyiben a deviza alapú hitel devizaneme és a forint közötti árfolyam változik, az hatással lesz mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a tőkét és kamattartozást magában foglaló törlesztőrészletek, valamint egyéb devizában nyilvántartott járulékok, költségek nagyságára. Ha a futamidő alatt a forint árfolyama erősödik, úgy kevesebb forintot kell fizetni a devizában nyilvántartott törlesztőrészletek ellenértékéért, amennyiben gyengül, úgy a fizetési terhek nőnek. Emellett a deviza alapú hitelek kamata a nemzetközi kamatok változása miatt is módosulhat. Jelezte egyben az írat az adós lehetőségét arra, hogy a futamidő alatt kérelmére a bank a még fennálló tőketartozás összegét magyar forintra konvertálja. A felperes az okiratban kijelentette, hogy az alperestől a deviza alapú hitel igénybevételevel összefüggésben felmerülő kockázatokról – különös tekintettel az árfolyamkockázatokra – a szükséges tájékoztatást megkapta és azt megértette; a deviza alapú hitelt a fentiek ismeretében is igénybe kívánja venni, annak kockázatait kizárólag ő viseli.

[3] Az alperes 2008. december 2-án a kölcsönt folyósította és arról az aznap kelt értesítő levelében tájékoztatta a felperest. Eszerint a fenti hitelszerződés alapján 40.341,72 euró összegű kölcsönt folyósított, aminek lejáratát 2038. december 2. napja; a törlesztőrészlet 339,96 euró, amely tartalmazza az esedékes kamat és tőke összegét. A kezelési költség 0,00 euró. A megjelölt összegek először 2009. január 2. napján esedékesek, ezt követően havonta, minden hó 2. napján.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[4] A felperes módosított keresetében a fenti kölcsönszerződés semmisségének megállapítását és az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés hatályossá nyilvánításával fennálló tartozásának 6.734.236 forintban történő megállapítását kérte. Keresetét vagylagosan a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó feltételei tisztességtelenségére, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi XCII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), e) pontjaiban írt tartalmi elemek hiányára, illetve jóerkölcsbe ütköző jellegére alapította.

[5] Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és a másodfokú határozat

[6] Az elsőfokú bíróság a kereset alapjául megjelölt érvénytelenségi okok egyikét sem találta megállapíthatónak, ezért ítéletével a kereset elutasította.

[7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[8] A jogerős ítélet indokolásában a másodfokú bíróság rögzítette, a felperes perben érvényesített jogát az általa előterjesztett egyetlen érvénytelenségi kereset jelentette, amelynek alapjául alternatív érvénytelenségi okokat jelölt meg. Az elsőfokú bíróság ítéletének hiányossága a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) 3. § (1) bekezdéséből levezetett érvénytelenséggel kapcsolatban a másodfokú eljárásban pótolható volt.

[9] A fellebbezés érvelésére tekintettel rámutatott az ítéletábra, hogy az uniós jog, adott esetben a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: fogyasztói irányelv) tagállamokban érvényesülő elsőbbségét az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) a fogyasztói irányelv értelmezéséről több ítéletben kimondta már: idetartozóként emelte ki, hogy az adott irányelv átültetéséről gondoskodó nemzeti jogszabályokat a bíróságok a fogyasztói irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni (C-14/83.); valamint hogy az irányelv értelmezését a nemzeti bíróságok kötelesek figyelembe venni (C-92/11.). Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna.

[10] Leszögezte egyúttal a másodfokú bíróság, hogy adott ügyben a bíróságnak a peres felek konkrét jogvitáját kell elbírálni, nem pedig a devizahiteles perekben kialakult jogi vitákról, eltérő szakmai álláspontokról kell állást foglalnia, ahogy arról a felperes fellebbezése és a Gf.4. sorszámú beadványa döntően érvelt.

[11] Az ítéletábra a rendelkezésre álló ténybeli adatok alapján hivatalból figyelembe veendő semmisségi okot nem észlelt, így a tényállás kiegészítése mellett arra következtetett, hogy az elsőfokú bíróság érdemben helyes döntéssel utasította el a felperes keresetét.

[12] A fellebbezés DH1 tv. 3. § (1) bekezdését érintő részével a következő indokok miatt nem értett egyet az ítéletábra: kiemelte, hogy a perbeli szerződés az árfolyamrés alkalmazására vonatkozó kikötés miatt a DH1 tv. hatálya alá tartozott, annak 3. § (1) bekezdésével tisztességtelennek minősített árfolyamrés helyébe a 3. § (2) bekezdés alapján kógens jogszabályi rendelkezéssel a szerződéskötésre visszamenő hatállyal az MNB hivatalos devizaárfolyama lépett. A szerződéskötéskor hatályos diszpozitív szabályból [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 231. § (2) bekezdés] következő MNB árfolyam így – nem a szerződéskötéskor és nem a felek megállapodása alapján, hanem – kógens jogszabályi rendelkezéssel vált a szerződés részévé, amely kikötés az EUB C-51/17. számú ítéletének második kérdésre adott válaszából kitűnően nem tartozik a fogyasztói irányelv hatálya alá [fogyasztói irányelv 1. cikk (2) bekezdés, rPtk. 209. § (5) bekezdés], tisztességtelensége így nem vizsgálható. Kiderül a hivatkozott EUB ítélet adott válaszából továbbá az is, hogy a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó kötelezettséget érintő további feltételének, amelyet az MNB árfolyammal történt jogszabályi módosítás nem érintett, tisztességtelensége továbbra is vizsgálható.

[13] Mindebből következően – a felperes álláspontjától eltérően – vizsgálható volt a perben a szerződés kikötése, mellyel a felperes az árfolyamváltozásból eredő korlátlan fizetési kötelezettséget vállalt. Kitért az ítélet az EUB C-118/17. számú ítéletére is, amely kimondta, nem ellentétes a fogyasztói irányelv 6. cikk (1) bekezdésével a deviza-jogalkotás, ha az árfolyamrés jogszabállyal történt tisztességtelen jellegének megállapítása lehetővé teszi annak a ténybeli és jogi helyzetnek a helyreállítását, amelyben a fogyasztó e tisztességtelen szerződési feltétel hiányában lett volna. Amennyiben tehát a DH1 tv. és a forintosítási törvények megakadályoznák az árfolyamkockázat tisztességtelenségére való utólagos hivatkozás mellett az eredményes keresetindítást, az ilyen jogalkotás elzárná a fogyasztót annak a jogi és ténybeli helyzetnek a helyreállításától, amelyben a tisztességtelen feltétel (árfolyamrés) hiányában lett volna. Hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy mindez a felperes értelmezésétől eltérően nem azt jelenti, hogy a felperes továbbra is hivatkozhat a szerződésből a törvény erejénél fogva és a szerződéskötésre visszamenő hatállyal kikerült árfolyamrést előíró szerződési feltétel érvénytelensége miatt a teljes szerződés megdőlésére, avagy a jogszabállyal behelyettesített tartalmú, az MNB árfolyam alkalmazását előíró szerződési feltétel tisztességtelenségére, hanem azt, hogy az árfolyamrés szerződéses szabályozásának hiányában a felperes hivatkozhatott a perben az árfolyamkockázat viselését előíró feltétel tisztességtelenségére. Mindezt a felperes a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése ellenére is megteheti, mert nem az MNB árfolyam alkalmazását előíró feltételből, hanem ettől független szerződéses kötelezettségvállalásából következik, hogy a kockázatviselési kötelezettsége korlátlan.

[14] Az EUB felperes által is hivatkozott C-260/18. számú ítéletével kapcsolatban kifejtette a bíróság, hogy az nem vonatkozott a perbeli esetre. Ez EUB megállapításával szemben – miszerint ha az árfolyamrést szabályozó tisztességtelen feltétel kiesik a szerződésből, akkor a diszpozitív szabállyal való helyettesítése nélkül az átváltást és így az árfolyamkockázatot meghatározó szabály is kiesik, és miután az árfolyamkockázat viselésének kötelezettsége a deviza alapú szerződés elsődleges tárgya, enélkül a szerződés nem maradhat fenn – a perbeli esetben az árfolyamrést szabályozó feltétel helyettesítése az előzőekben vizsgált jogi normával megtörtént, mégpedig azért, hogy a jogalkotó a fogyasztót megóvja a szerződés teljes érvénytelenségének hátrányos következményeitől, attól, hogy a fennmaradt tartozását egyösszegben kelljen visszafizetnie (C-26/13. számú ítélet 83-84. pont). Az EUB C-118/17. számú ítélet felperes által hivatkozott 51. és 52. pontjaiból, továbbá a C-260/18. számú ítélet 44. és 45. pontjaiból következően az elsődleges tárgy nem kerülhet ki maradék nélkül a szerződésből, azaz jogilag nem maradhat fenn árfolyamkockázat nélkül a deviza alapú szerződés. Következésképpen az árfolyamkockázattal kapcsolatos szerződési feltétel tisztességtelensége esetén a rPtk. 239. § (2) bekezdése alapján az egész szerződés megdől, mivel az érvénytelen rész nélkül a szerződés nem lenne teljesíthető.

[15] Az EUB előtt C-932/19. számon folyó, a DH1 tv. 3. § (1) és (2) bekezdéseit érintő előzetes döntéshozatali eljárással összefüggésben arra mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy a V/732/2019. számú AB határozatban is írt ún. félretételi kötelezettség, azaz a magyar jogszabályok alkalmazásának mellőzése és helyette az uniós jog szabályainak alkalmazása, csak olyan jogszabályokra vonatkozhat, amelyeket a bíróság maga az adott ügyben alkalmaz. A DH1 tv. 3. § (1) és (2) bekezdései azonban a bíróság jogalkalmazásától és a fogyasztók akaratától függetlenül, a törvény erejénél fogva fejtik ki hatásukat; mind az árfolyamrés tisztességtelenségét, mind a szerződéskötésre visszamenő hatállyal helyébe került MNB hivatalos árfolyam alkalmazandóságát tekintve. A bíróságnak ezáltal a DH1 tv. felperes által megjelölt rendelkezéseit nem kellett alkalmaznia, ezért fel sem merülhetett a mellőzésük

lehetősége. Leszögezte, hogy az uniós jogot esetleg sértő jogalkotás vizsgálata meghaladta az érvénytelenségi per kereteit, következményeit sem ebben a perben kellett, illetve lehetett levonni.

[16] Mindezekből következően vizsgálható volt a perben az árfolyamkockázat viselését korlátlanul a felperesre hárító szerződési feltétel – nem pedig a jogszabályi behelyettesítéssel előállt szerződési feltétel – tisztességtelensége. Azzal kapcsolatban pedig az ítélőtábla a szerződés részévé vált Lakossági Üzletszabályzat III.23.1. pontjával kiegészített tényállás alapján és az rPtk. 209. § (1), (2), (4) bekezdése, az EUB egységes ítélkezési gyakorlata szerint (C-421/14., C-186/16., C-118/17., C-38/17.) arra jutott, hogy a tisztességtelenség egyik feltétele sem áll fenn. Kiemelt jelentőséget tulajdonított e körben a szerződéskötés után hatályba lépett 2014/17/EU irányelv (a továbbiakban: EU irányelv) 23. cikkének, amely szerint amennyiben a szerződésekben a kockázat jogszabályi rendelkezés révén eleve nem korlátozott, akkor mindenképpen kezelhetőnek kell lennie, méghozzá úgy, hogy 20 %-os negatív irányú árfolyamváltozás esetén a fogyasztónak előzetes pénzügyi tájékoztatás után módjában álljon devizanemet váltani, tehát a saját keresménye szerinti devizára konvertálni a tartozást. Vagyis deviza alapú szerződésben az árfolyamváltozásból adódó kockázat telepítése akkor lehet tisztességtelen, ha a kockázat eleve korlátlan vagy az adós részéről nem korlátozható, nem kezelhető. A perbeli szerződés a kiegészített tényállás szerint ilyen jogot biztosít a felperes számára. Amellett, hogy a felperesnek a kockázatfeltáró nyilatkozat szerint is feltétel nélkül lehetősége volt a tartozását forintra konvertálni, és ez következik a Lakossági Üzletszabályzat III.23.1. pontjából is. A szerződésben biztosított egyoldalú módosítási joga révén a felperes által kezelhető kockázat így nem minősült a felperes jogai és kötelezettségei szempontjából az ő hátrányára kialakult helyzetnek. Ebből következően nem elsődlegesen a perbeli szerződésben a tájékoztatási kötelezettség mikénti teljesítéséből, nem is a tájékoztatás tartalmából, hanem a szerződés forintosításra vonatkozó rendelkezéséből következett az ügyben, hogy az árfolyamkockázat felperesre telepítése nem volt tisztességtelennek tekinthető, mivel nem teremtett egyensúlytalan helyzetet.

[17] A rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjaira alapított érvénytelenségi okokat illetően rögzítette az ítélet – az elsőfokú ítélet helyes indokainak megismétlése nélkül –, hogy a perbeli szerződés egyértelműen magában foglalja a kölcsön összegét nemcsak devizában, de forintban is. Az rHpt. 213. § (1) bekezdése szerinti semmisségi szabály a kiemelt tartalmi elem teljes hiányához fűződik. Amennyiben valamely tartalmi elem szerződéses rögzítése nem kielégítő, a tisztességtelenség körében értékelhető (EUB C-76/10., 2/2014 PJE határozat). Az előzőeket egyértelművé tette az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontját illetően a 6/2021. PJE határozat is.

Felülvizsgálati kérelem, ellenkérelem

[18] A felperes felülvizsgálati kérelmében – tartalma szerint – a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával közbenső ítéletben a felek közti kölcsönszerződés semmisségének megállapítását, egyben az elsőfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára az érvénytelenség jogkövetkezményének orvoslása kapcsán.

[19] Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet nem merítette ki a közösségi jog alapján fennálló semmisségi okkal kapcsolatos jogi érveit, ezért az rPp. 213. § (1) bekezdésébe ütközik, nem érintette a perben érvényesített jogot, ezért az rPp. 229. § (1) bekezdését sérti, a közösségi jog mint anyagi jog alkalmazásának megtagadása miatt az rPp. 221. § (1) bekezdésébe ütközik, egyben a hatékony jogvédelem, a jogbiztonság elve, az uniós jog egységessége és hatékonysága elvének sérelme miatt nem felel meg az EUB C-824/18., C-321/20., C-439/19. számú ítéleteiben foglaltaknak.

[20] Előadta, hogy a közösségi jog primátusa kapcsán az EUB ítéletei anyagi jogi hatállyal kötik a nemzeti bíróságot, ezért a semmisségi okot a perbíróság hivatalból köteles figyelembe venni. A C-26/13., a C-260/18., a C-932/19. számú ítélet, a DH1. tv. 3. § (1) bekezdésében írt törvényi vélelem, a szétválasztó elv alapján hangsúlyozta, hogy nem a feltétel tisztességtelenségét, hanem azzal együtt azt kell vizsgálni a perben, hogy a tisztességtelen feltétel nélkül fennmaradhat-e a szerződés. Az EUB értelmezése szerint az árrés az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses feltétel, a szerződés főtárgyát határozza meg, ezért tisztességtelenségével megváltozik a szerződés elsődleges tárgya, amelynek közvetett eredménye, hogy az árfolyamkockázat maga is megszűnik. A pernek így a szerződés semmissége nem lehetett tárgya, az eljáró bíróságoknak az érvénytelenség jogkövetkezményei körében kellett volna állást foglalniuk: vagyis arról, hogy – a DH-törvények szerinti konvalidálástól eltérően – a C-26/13. számú ítélet alapján a DH1 tv. 3. § (2) bekezdésének behelyettesítésre vonatkozó kógens szabálya nem a fogyasztó érdekében történik. A C-932/19. és C-118/17. számú ítéletek szerint az anyagi jogi és ténybeli állapot helyreállításához fűződő fogyasztói jog kapcsán kellett volna dönteni a perben, a C-19/20. számú ítéletben megfogalmazott kioktatási kötelezettség teljesítésével. A másodfokú bíróság a perbeli jogvitát és elbírálását tartotta szem előtt, a fogyasztóvédelem teljességével kapcsolatban nem az EUB döntéseit. Az ítéletábra elvonta magát a jog hatálya alól, az általa figyelembe nem vett EUB döntések irányadó jellegét tagadva. Idetartozott a semmisségi okok hivatalbóli figyelembevétele és mindazon alapelvek, amelyeket az EUB megfogalmazott.

[21] Állította, hogy az EUB C-51/17. számú ítéletének tartalmát attól eltérően vette figyelembe a jogerős ítélet. A C-932/19. számú ítéletre utalással megjegyezte, a perben nem a DH-törvények normaszövegét kellett vizsgálni, hanem a tagállami jogalkotó beavatkozásának hatását.

[22] Tévedett az ügyben másodfokon eljáró bíróság, amikor diszpozitív rendelkezésként úgy jelölte meg az rPtk. 231. § (2) bekezdését, mint amelyet a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése behelyettesített. Az EUB ítélkezési gyakorlatából kitűnően behelyettesítés csak diszpozitív szabállyal lehetséges, a DH-törvény viszont kógens rendelkezést ültetett be. Az EUB gyakorlatában ezen felül kiemelt ténybeli és jogi állapot helyreállítása álláspontja szerint arra vonatkozik, hogy a vételi és eladási árfolyamok kiesésével a maradéktartalom igényel vizsgálatot. A magyar jogalkotó szándéka arra irányult, hogy a semmisségi ok orvoslásával az értékállandósági kikötés megmaradjon. Ezzel szemben a C-260/18. számú ítélet értelmében a vételi és az eladási árfolyamok tisztességtelensége megszüntette egyben az indexálási mechanizmust és az árfolyamkockázatot is. A DH-törvények az EUB C-932/19. számú ítéletével ellentétesen tagadják a fogyasztó visszautasítási jogát. Adott ügyben az érvényesített jog az volt, hogy a kógens rendelkezéssel való behelyettesítés nem alkalmazható a fogyasztó akaratával szemben.

[23] Hangsúlyozta, hogy a fogyasztóvédelem elsődleges anyagi joga az EUB joga, amelyhez képest a tagállami jog csak magasabb szintű jogvédelem lehet. A DH-törvények a jogvédelmet megszüntetik: a megdönthetetlen törvényi vélelem egy adott ÁSZF-re vonatkozik; kérdés, hogy a fogyasztó igényli-e az adott jogvédelmet avagy sem. A behelyettesítés a deklarált semmisség orvoslását jelenti, holott a C-26/13. számú ítélet szerint a tisztességtelen feltétel miatt a szerződés teljesíthetatlenné vált. A vételi árfolyam alkalmazásának tisztességtelensége miatt nem számítható ki a devizában kirótt pénztartozás, a devizaösszeg hiányában az indexálási mechanizmus tisztességtelensége miatt logikailag megszűnik egyben az árfolyamkockázat is. A C-609/19. számú, valamint a C-776/19. és C-789/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletek alapján utalt devizakonstrukciós szerződésben a hitelezőtől elvárt tájékoztatás mértékére.

[24] Hangsúlyozta az Alkotmánybíróság 53/1993. (XI. 29.) AB határozata alapján a bírósághoz való fordulás alapvető jogát, amelyet álláspontja szerint devizás ügyekben a magyar bírói kar nem biztosít. A C-932/19. számú ügyben hozott döntés nem egyedül a semmisségi okra, hanem az érvénytelenség jogkövetkezményének orvoslására is kiterjed: a fogyasztót megillető visszautasítási jog egyben a jogvédelem visszautasításának lehetősége. A maradéktartalom (szétválasztó elv) megítélése aszerint lehet különböző, hogy a teljes indexálási mechanizmus kiesésével maradó és a fogyasztó által teljesített forinttartalom körében megilleti-e a hitelezőt ennek visszautasítási joga, a maradéktartalom menyiben felel az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjának. Ha nem képezi a maradéktartalom részét a havonta fizetendő forintösszeg, hogyan lehetséges a maradéktartalmat úgy kezelni, hogy a fogyasztóra a legkedvezőbb eredményt jelentse, a prevenció és szankció tekintetében megilleti-e – álláspontja szerint nem – a tisztességtelen hitelezőt a jog arra, hogy mentesüljön a közösségi jog alapelvét képező következmények alól.

[25] Utalt az Alkotmánybíróság V/732/2019. számú határozat alapján arra is, hogy az uniós jog jogi aktusának a vele kollízióban álló magyar jogszabállyal szembeni érvényesülése érdekében a bíróság a magyar jogszabály alkalmazását félreteheti.

[26] Hangsúlyozta, hogy az a tagállami bíróság, amelynek határozata ellen további jogorvoslatnak nincs lehetősége, köteles előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni az ügyben szükségessé váló közösségi jog értelmezésére, e kötelezettségét azonban a Kúria nem veszi figyelembe, a közösségi jogot nem is alkalmazza, holott az EUB a közösségi jog értelmezése kapcsán nem egyedül a tagállami anyagi jogot, de annak eljárási normáit is felülírja. Utalt az EUB C-118/17., C-609/19. számú és a C-776/19., C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott döntéseire, kiemelten a végrehajtás felfüggesztése körében.

[27] A maradéktartalom (szétválasztó elv) alkalmazásával köztudott álláspontja szerint a tisztességtelen feltétel kiesésének eredményeként, hogy az rHpt. 213. § (1) bekezdése kizárja a szerződés tagállami jognak való megfelelőségét, mivel nem tartalmazza a forint kölcsönösszeghez tartozó havonta fizetendő forintösszeget. Amennyiben a fogyasztó nem a DH1 tv. 3. § (1) bekezdése és 4. § (1) bekezdése szerinti semmisségi okkal érvel, kérnie kell a hatályossá nyilvánítást. A C-26/13. számú ítélet szerint a nemzeti bíróságnak annak érdekében, hogy a szerződést érvényben tartsa, lehetősége van a tisztességtelen szerződési feltételnek a nemzeti jog valamelyik diszpozitív rendelkezésével való helyettesítésére, e lehetőség azonban csak azokra az esetekre korlátozódik, amelyekben a szerződés megsemmisítése folytán a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék, tehát őt

büntetnék. Állította, hogy a behelyettesítéssel előálló forintosítás és a teljes semmisségből eredő egyösszegben való visszafizetés jogkövetkezményeinek összevetésével a forintosítás a fogyasztóra károsabb, a tartozását megkettőzi vagy megháromszorozza. Tisztességtelen szerződéses feltételből kötelezettség nem terheli a fogyasztót, a semmis szerződésből teljesítés nem követelhető. A felperes nem ismerte el, hogy tartozása állna fenn a szerződésből, azt állította, hogy a szerződés hatályossá nyilvánításával kell megfizetnie az eredeti hitelezőnek és nem a végrehajtást kérőnek az adott összeget. Az in limine litis fogalmával összefüggésben kiemelte egyebek mellett, hogy a tényleges érvényesülés elve értelmében eseti alapon kell értékelni, hogy a nemzeti eljárási szabályok lehetetlenné vagy túlzottan nehézkesé teszik-e az uniós jog által biztosított fogyasztói jogok gyakorlását. Az uniós jogból eredően valamennyi eljárási garancia alkalmazandó a tisztességtelen szerződési feltételeket érintő ügyben, idetartozik az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikke által biztosított eljárási jog, a tisztességes meghallgatáshoz való jog és a fegyveregyenlőség elve is. A nemzeti bíróságoknak hivatalból kell értékelniük a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét akkor is, ha a fogyasztók passzívak maradnak, amennyiben ezt a beavatkozást az egyenértékűség elve, illetve a tényleges érvényesülés elve megköveteli.

[28] A C-632/17., a C-567/13., a C-679/18., C-932/19., C-19/20. számú döntések megjelölése mellett kitért arra, hogy az EUSZ 4. cikkéből következően a tagállami bíróság a szankció és prevenció kérdésének nemzeti jogot is érintő vizsgálatát a szerződési feltételek hivatalbóli értékelése során az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásakor sem kerülheti meg. A fogyasztóvédelem uniós szabályozásából fakad, hogy az EU minimális követelményeket ír elő, amelyeket a tagállamok meghaladhatnak (C-453/10.). A tisztességtelenség hivatalból történő figyelembevételkor az EUB választ adott egyben arra is, hogy az értékelést mely időpontra vetítve kell megtenni, ez pedig nem más, mint a szerződéskötés ideje (C-229/19., C-289/19.). Az árrés tisztességtelensége egybeesik a szerződés érvénytelenségével, joghatása az, hogy a szerződés elsődleges tárgya megváltozik. Az EUSZ 4. cikk (3) bekezdéséből a tagállami bíróságokra további kötelezettség hárul; a lojális együttműködésre vonatkozó ítélkezési gyakorlat értelmében ügyelniük kell arra, még ha a szankciókat maguk is választják meg, hogy az uniós jog megsértését olyan anyagi jogi és eljárásjogi előírások alapján szankcionálják, amelyek hasonlóak a nemzeti jog hasonló jellegű és hasonló jelentőségű megsértésére alkalmazandó előírásokhoz, a szankciók pedig hatékonyak, arányosak és visszatartó erejűek legyenek. A szerződés valamennyi feltételével kapcsolatos hivatalos vizsgálat elengedhetetlen része az is, hogy az EUSZ 4. cikk (3) bekezdése és a fogyasztói irányelv célja eléréséhez hivatalból vizsgálja a bíróság az egyes uniós fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértését (C-679/18.).

[29] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban fenntartására irányult. Egyetértett a jogerős ítélet indokaival. Kérte ugyanakkor a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését a perbelivel azonos tartalmú szerződési feltételei tisztességtelensége kapcsán indult Jpe.II.60.040/2022. és Jpe.I.60.041/2022. számú jogegységi panasz eljárások befejezéséig.

A Kúria döntése és annak jogi indokai

[30] A Kúria elsőként azt rögzíti, hogy a felülvizsgálati eljárásban a következőkben részletezettek szerint érdemben vizsgálható jogszabálysértések mellett nem találta

indokoltnak, ezért az alperes indítványa ellenére mellőzte a felülvizsgálati eljárás tárgyalásának felfüggesztését a Jpe.II.60.040/2022. és Jpe.I.60.041/2022. számú jogegységi panasz eljárásokra tekintettel. A hivatkozott jogegységi panasz eljárások tárgyával szemben ugyanis jelen felülvizsgálati eljárásban – az eljárás keretei miatt – nem volt érdemben vizsgálható az árfolyamkockázat fogyasztó általi viselését előíró szerződéses feltételek tisztességtelensége, a felülvizsgálati kérelem későbbiekben ismertetett tartalmi hiányossága miatt.

[31] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt az ott megjelölt okokból nem találta jogszabálysértőnek.

[32] Előrebocsátja a felülvizsgálati eljárás lényegével és korlátaival kapcsolatban, hogy a felülvizsgálat rendkívüli perorvoslat jellegéből következően a felülvizsgálati eljárás nem folytatása a jogerősen befejezett pernek, amiből nem csak az következik, hogy felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, és hogy nem lehet tárgya – az egységes és régóta kialakult joggyakorlat értelmében – sem olyan tény-, sem pedig jogkérdés, amely a megelőző eljárásban nem merült fel, amelyre a felek korábban nem hivatkoztak (BH2015. 18., BH2002. 447., BH2002. 283.), de következik egyben a Kúria szigorú kötöttsége is – három, jelen ügyben nem irányadó kivételtől eltekintve – a felülvizsgálati kérelem tartalmához, hivatkozásaihoz. Kiemeli továbbá a Kúria, hogy az rPp. 272. § (1) és (2) bekezdései értelmében – miként azokat az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény értelmezte – a jogerős ítélet több rendelkezését támadó, avagy több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozó felülvizsgálati kérelemnek valamennyi hivatkozás tekintetében rendelkeznie kell a törvényben meghatározott, egymással szoros logikai és perjogi kapcsolatban álló kötelező tartalmi kellékekkel. Ezek a támadott határozat, a jogszabálysértés és azzal összhangban a megsértett jogszabályhely megjelölése, a jogorvoslati kérelem indokainak ismertetése és a Kúria döntésére irányuló határozott kérelem. Több jogszabálysértésre alapított felülvizsgálati kérelemnek valamennyi jogszabálysértés tekintetében teljesítenie kell az előzőekben bemutatott tartalmi elvárást, ellenkező esetben a tartalmilag fogyatékos felülvizsgálati kérelmet – vonatkozó részében – a Kúria nem vizsgálhatja érdemben. A tartalmilag hiányos perorvoslati kérelem nem korrigálható utóbb, sem hiánypótlás elrendelésével, sem a felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél kiegészítő nyilatkozatával. A felülvizsgálati kérelemnek a kötelező tartalmi, egyben fogalmi elemekkel a benyújtására nyitva álló hatvannapos határidőn belül kell rendelkeznie. Az rPp. 272. §-át 2012. szeptember 1-jei hatállyal módosító, az igazságügyi és közigazgatási tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CXVII. törvény 9. §-a és 17. §-a eredményeként a 2012. október 31-e után jogerőre emelkedett határozatok ellen benyújtott felülvizsgálati kérelmek kötelező tartalmi eleme – egyebek mellett – a megsértett jogszabályhely megjelölése, amelyet – az 1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3. pontjához fűzött indokolásból kitűnően – konkrétan, a jogforrás, a paragrafusszám, az esetleges bekezdések és pontok számának megadásával kell meghatározni, követelmény továbbá az is, hogy az így megjelölt jogszabályhely megfeleljen a jogszabálysértés szöveges körülírásának.

[33] A fentiekből következő alapvető elvárás a felülvizsgálati kérelemmel szemben – érdemi elbírálásához és eredményességéhez –, hogy a felülvizsgálati kérelem hivatkozásai a fenti tartalommal megfeleltethetők legyenek a jogerős ítéletnek: a felülvizsgálatot kérő félnek a jogerős ítélet indokaival, érveivel szemben, azok cáfolatára kell az ellenérveit megfogalmaznia.

[34] Jelen ügyben a felperes az előzőeknek megfelelő tartalommal kizárólag három eljárási szabálysértést jelölt meg felülvizsgálati kérelme alapjául, amelyek így érdemben vizsgálhatók voltak a felülvizsgálati eljárásban: az egyik a bírósági határozat teljességével kapcsolatos követelmény sérelme az rPp. 213. § (1) bekezdése szerint, a másik az indokolási kötelezettség megsértése az rPp. 221. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés miatt, végül utolsóként a jogerős ítélet rPp. 229. § (1) bekezdésébe ütközése az anyagi jogerő intézménye kapcsán.

[35] Megalapozatlanul állította a felülvizsgálati kérelem a kereset elbírálásának hiányát és emiatt az rPp. 213. § (1) bekezdésének megsértését a jogerős ítélet eredményeként, és tévesen hivatkozott az rPp. 221. § (1) bekezdésében megfogalmazott indokolási kötelezettség jogsértő elmulasztására is. A felülvizsgált ítélet indokolásából kitűnően a másodfokú bíróság vizsgálta a felperes keresetét, az alapjául megjelölt érvénytelenségi okok szerint és a fellebbezés hivatkozásaira kiterjedően, és külön részletesen kitért a DH1 tv. 3. § (1) és (2) bekezdésének értelmezésére, szabályozási tartalmának és hatályának az EUB ítélkezési gyakorlatára kiterjedő vizsgálatára. A felülvizsgálati kérelem álláspontjától eltérően abból, hogy a bíróság más értelmezést tulajdonít a kereset elbírálására alkalmazandó jogszabályoknak, avagy az EUB ügyben irányadó döntéseinek, mint ahogy azt a felperes értelmezi, nem következik a kereset elbírálatlansága.

[36] A jogerős ítélet indokolásából az is egyértelműen kitűnik, hogy a másodfokon eljáró bíróság mely indokok mellett találta alaptalannak az egyes kereseteket és a fellebbezés hivatkozásait. A bíróság a döntésének jogi indokait a határozata indokolási részében kétségtelenül megadta, amelyet a fellebbezési eljárás sajátosságaiból adódóan megtehetett – akár részben – úgy is, hogy saját határozatában külön nem tér ki az ügyben releváns, akár a fellebbezésben is felhozott kérdésekre, csupán visszautal az elsőfokú ítélet általa helyesnek talált és elfogadott indokaira, azokat megismételnie nem kellett. Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján egyebekben az indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye azt a minimális elvárást fogalmazza meg a bírói döntésekkel szemben, hogy a bíróságnak az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kell kellő alapossgággal megvizsgálnia, valamint annak értékeléséről határozatában számot adnia. Az indokolt hatósági döntéshez való jog viszont nem jelenti azt, hogy az ügyben eljáró bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné [7/2013. (III. 1.) AB határozat].

[37] Megalapozatlanul állította a felperes az rPp. 229. § (1) bekezdésében szabályozott anyagi jogerő intézményének sérelmét a jogerős ítélet eredményeként. Álláspontjától eltérően az rPp. megjelölt rendelkezése szerint kizárólag az ott írt terjedelemben értelmezhető az anyagi jogerő perjogi fogalma: eszerint a fellebbezéssel nem támadható, alakilag jogerős bírósági ítélethez – miként azt az rPp. a 229. § (1) bekezdés alatt negatív oldalról (res iudicata) kifejezésre is juttatja – anyagi jogerőhatás fűződik; a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy ugyanabból a tényalapról származó ugyanazon jog iránt ugyanazok a felek (ideértve jogutódjaikat is) egymás ellen új keresetet indíthassanak, vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessék (anyagi jogerő). Az anyagi jogerőhatás másik megközelítésben azt jelenti (pozitív hatás), hogy a jogerősen elbírált peresített jogviszonyban a feleket megillető jogokat, valamint az őket terhelő kötelezettségeket végérvényesen meghatározottnak kell tekinteni. A felek, a bíróság és más hatóságok egyaránt kötöttek a felek jogvitáját eldöntő anyagi jogerős

határozathoz, vagyis a jogerős határozat tartalmát irányadónak kell tekintsék, a jogerős ítélettel elbírált jogot többé vitássá nem tehetik.

[38] A felülvizsgálati kérelem érvelésével szemben, amennyiben a jogerős ítélet eltér az adott jogvita elbírálására kötelező jelleggel irányadó uniós jogi norma – akár az EUB által értelmezett – tartalmától, az anyagi jogszabálysértést eredményezhet, a hazai jogba már átültetett uniós jogi norma esetén a konkrét hazai jogszabály megfelelő rendelkezésének sérelmét. A felperes azonban felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott a [32] bekezdésben ismertetett tartalommal anyagi jogszabálysértésre.

[39] A felülvizsgálati kérelemben a fentiekén túlmenően szövegesen előadott jogszabálysértések – a konkrét sérült jogszabályhely megjelölésének elmaradása miatt – a felülvizsgálati eljárás már ismertetett korlátai miatt, tartalmi hiányosságuknál fogva nem voltak vizsgálhatók, így a szerződési feltételek esetleges tisztességtelensége sem, az rPtk. 209. § (1) bekezdésére alapított felülvizsgálati kérelem hiányában.

[40] Megalapozatlanul utalt a felperes az ügyben eljáró bíróságok mulasztására a per tárgyán túlmutató szerződési feltételek tisztességtelenségének és ezen alapuló semmisségének hivatalból történő észlelésével összefüggésben.

[41] Amellett, hogy a felülvizsgálati kérelem csupán általánosságban hivatkozott a semmisség észlelésével kapcsolatos bírósági mulasztásra, anélkül, hogy a felperes az ügyre egyediesített tartalommal kifejtette volna álláspontját és megjelölte volna a véleménye szerint fennálló, de észlelni elmulasztott semmisségi okot, az azt hordozó szerződéses rendelkezést, tartalmat és az érvénytelenség mibenlétét, leszögezi a Kúria a saját ítélkezési gyakorlata és az EUB vonatkozó iránymutatása alapján, hogy jelen ügyben a kereseti kérelemhez kötöttség szabálya és a kereseti kérelmen való túlterjeszkedés tilalma mellett [rPp. 3. § (2) bekezdés, 213. § (1) bekezdés, 215. §] – a kereset tárgya és a felperes kereseti tényállítása mentén – nem merült fel a kereset tárgyán túlmutató semmisségi ok hivatalbóli észlelésének lehetősége [1/2005. (VI. 15.) PK vélemény, 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4.a) és b) pont].

[42] A fogyasztói irányelv rendelkezéseiből sem vezethető le az előzőektől eltérő elvárás, miként azt az irányelv 4. cikk (1) és 6. cikk (1) bekezdésének értelmezésével az EUB is kimondta a C-511/17. számú ügyben hozott ítéletében. Eszerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló fogyasztói irányelv 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely a fogyasztó által annak megállapítása iránt indított kereset tárgyában jár el, hogy az e fogyasztó által az eladóval vagy szolgáltatóval megkötött szerződésben foglalt bizonyos feltételek tisztességtelenek, csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyához, amint rendelkezésre állnak az ehhez szükséges – adott esetben bizonyításfelvétellel kiegészített – jogi és ténybeli elemek. Nem köteles viszont hivatalból és egyenként megvizsgálni a nemzeti bíróság az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e. A fogyasztói irányelv 4. cikkének (1) bekezdését és 6. cikkének (1) bekezdését akként kell értelmezni, hogy jöllehet a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött

szerződés összes többi feltételét, e figyelembevétel önmagában nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság kötelezettségét arra, hogy hivatalból vizsgálja meg ezen összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét.

[43] A fogyasztó számára az irányelv alapján hivatalból biztosítandó védelem nem terjedhet addig, hogy a nemzeti bíróságok figyelmen kívül hagyják a jogvita tárgyának – ahogyan azt a felek az általuk felhozott jogalapok fényében értelmezett követeléseik révén meghatározták – kereteit vagy túlterjeszkedjenek azokon. A nemzeti bíróság nem köteles a jogvitát az előtte felhozott kereseti kérelmeken és jogalapokon túl kiterjeszteni azáltal, hogy az esetlegesen tisztességtelen jellegük vizsgálata érdekében egyenként elemzi az olyan szerződés összes többi feltételét, amelynek csupán bizonyos feltételei képezik tárgyát az e bíróság elé terjesztett keresetnek. Ezt az értékelést igazolja egyrészt a rendelkezési elv, amely szerint a jogvita tárgyát a felek határozzák meg, továbbá a ne ultra petita elve, amely szerint a bíróság nem terjeszkedhet túl a felek kérelmein. Ezen elvek sérülnének, ha a nemzeti bíróságok a fogyasztói irányelv értelmében kötelesek lennének a jogvita tárgyának a felek kérelmei és jogalapjai révén meghatározott kereteit figyelmen kívül hagyni vagy azokon túlterjeszkedni. Következésképpen a nemzeti bíróság az elé terjesztett jogvita tárgyának keretei között köteles hivatalból megvizsgálni valamely szerződési feltételt azon védelem címén, amelyet a fogyasztói irányelv értelmében biztosítani kell a fogyasztónak, annak elkerülése érdekében, hogy a fogyasztó követeléseit elutasítsa egy – adott esetben jogerőre emelkedő – határozattal, miközben e követeléseknek helyt lehetett volna adni, ha e fogyasztó a tájékozatlansága folytán nem mulasztott volna el hivatkozni e feltétel tisztességtelen jellegére {C-511/17. számú ítélet indokolásának [30], [31], [32] bekezdései}.

[44] Jelen ügyben a keresetnek tárgya volt – a felülvizsgálati kérelemből következően viszont magának a felülvizsgálati eljárásnak nem – a felek közti szerződés árfolyamkockázat viselését előíró szerződéses feltételeinek tisztességtelensége, amelyről a Kúria a keresethez kötöttség és a rendelkezési jog előzőekben értelmezett szabályai miatt hivatalból nem foglaltatott állást.

[45] A kifejtettek értelmében a Kúria az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Záró rész

[46] Az eredménytelen felülvizsgálati kérelem alapján a felperes az rPp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperes jogi képviselőjével felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja szerint a megbízási szerződésben kikötött mértékű, áfával növelt ügyvédi munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költséget. A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése, 14. §-a szerint az állam viseli.

[47] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A határozat elvi tartalma

Nem vezet sem a határozat teljességével szemben megfogalmazott elvárás, sem pedig az indokolási kötelezettség, avagy az anyagi jogerő intézményének megsértéséhez, ha a bíróság más értelmezést tulajdonít a kereset elbírálására alkalmazandó jogszabályoknak, avagy az Európai Unió Bírósága ügyben irányadó döntéseinek, mint ahogy azokat a felperes értelmezi.

A határozat alapjául szolgáló jogszabályok és joggyakorlat

a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rPp.) 213. § (1) bekezdés, 221. § (1) bekezdés, 229. § (1) bekezdés

Budapest, 2022. október 11.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Gáspár Mónika s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelül: